

Asia: VN/18839/2024

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen energiatehokkuuden parantamisesta päästöttömäksi rakennukseksi korjaus- ja muutostöissä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1. Yleiset huomiot

Rakennustarkastusyhdistys RTY ry. kiittää mahdollisuudesta saada lausua luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen energiatehokkuuden parantamisesta päästöttömäksi rakennukseksi korjaus- ja muutostöissä.

RTY pitää asetusluonnosta tärkeänä ja ajankohtaisena osana rakennuskannan siirtymisessä kohti päästöttömyyttä. On myönteistä, että asetuksessa on pyritty huomioimaan korjausrakentamisen erityispiirteet ja teknistaloudellinen toteutettavuus. Samalla haluamme tuoda esiin seuraavat näkökohdat ja kehitysehdotukset asetusluonnokseen:

2. Päästöttömyyden määritelmä ja soveltamisala

Asetusluonnoksessa ehdotettu soveltamisala on omiaan aiheuttamaan tulkintaerimielisyyksiä. Mitä tarkoitetaan ”katetulla seinällisellä rakenteella”? Sanamuodon perusteella asetus on tarkoitettu sovellettavaksi myös muihin kuin rakentamislain mukaisiin ”rakennuksiin”. Erilaiset määritelmät laissa ja asetuksissa johtavat tarpeettomaan ja tehottomaan työajankäyttöön rakennusvalvonnoissa. Soveltamisalaa tulee täsmentää tarpeettomien tulkintaerimielisyyksien välttämiseksi. Ehdotamme myös, että asetuksen perustelumuistioon lisätään tarkentavia esimerkkejä tai ohjeistusta siitä, miten päästöttömyys voidaan saavuttaa eri rakennustyypeissä ja -ikäluokissa. Esimerkit selkeyttäisivät asetuksen tarkoitusta käytännön soveltamisessa. Määräysten ja oppaiden selkeys tuo merkittävästi työaikasäästöä ja tehostusta rakennusvalvontojen ja suunnittelijoiden työhön.

3. Tekninen ja taloudellinen toteutettavuus

On tärkeää, että asetuksessa säilyy joustavuus teknisen ja taloudellisen toteutettavuuden arvioinnissa. Ehdotamme, että asetuksessa tai sen perustelumuistiossa tuodaan esiin selkeät kriteerit ja esimerkit siitä, milloin energiatehokkuustoimenpiteet voidaan katsoa kohtuuttomiksi.

Päivänvalon käyttöä lähes päästöttömän rakennuksen suunnittelussa voisi asetuksessa painottaa enemmänkin teknisen puolen rinnalla. Asetuksessa tulisi tuoda esille paremmin rakennussuunnittelun keinoja uusien määräysten tavoitteisiin pääsemisessä teknisten laitteiden käytön rinnalla.

4. Osaamisen ja resurssien varmistaminen

Asetus edellyttää viranomaisilta ja muilta rakentamisen osapuolilta, kuten suunnittelijoilta ja rakennuttajilta, merkittävää osaamisen päivittämistä. Tämä on otettava huomioon erityisesti rakennusvalvonnan resursoinnissa ja koulutustarpeissa. Ilman riittävää tukea ja ohjeistusta asetuksen toimeenpano voi hidastua tai aiheuttaa epäselvyyksiä. Asetuksen toimeenpano edellyttää riittävää ohjausta ja neuvontaa rakennushankkeiden suunnittelijoille ja rakennuttajille. Huomioon kannattaa ottaa myös rakennuksen käytön aikaisen energiankulutuksen käytännön ohjeistus. Ehdotamme, että ympäristöministeriö laatii asetuksen tueksi selkeän ohjeistuksen ja järjestää koulutuksia alan toimijoille.

5. Ilmanvaihdon ja talotekniikan toimivuuden varmistaminen (11–12 §)

On erittäin myönteistä, että asetuksessa edellytetään ilmanvaihdon ja myös muiden taloteknisten järjestelmien toimivuuden varmistamista energiaparannusten jälkeen. Tämä parantaa sisäilman laatua ja varmistaa, että energiatehokkuustoimet eivät heikennä rakennuksen terveellisyyttä tai käyttömukavuutta. Tarkastusasiakirjakäytännön laajentaminen on kannatettavaa.

6. Energiatehokkuuden parantaminen usean toimenpiteen yhteisvaikutuksena

Mahdollisuus tarkastella energiatehokkuutta usean korjauksen yhteisvaikutuksena on lähtökohtaisesti hyvä. Kuitenkin on olemassa riski, että tätä käytetään perusteena lykätä tärkeitä

ajankohtaisia tai jopa kiireellisiä toimenpiteitä. Menettelytavasta ja sen valvonnasta tarvitaan tarkempaa sääntelyä asetuksessa.

7. Yksittäisten pykälien kommentit

- 2 §: On hyvä, että rakennuksen energiankulutuksen kasvu sallitaan, kun se johtuu käyttötarkoituksen mukaisista parannuksista, kuten lämmöntalteenoton lisäämisestä.
- 3 §: Kesäaikaisen ylikämmenemisen estämisen huomioiminen energiatehokkuuden arvioinnissa on perusteltua ja kannatettavaa.
- 4 §: Ikkunoiden U-arvovaatimus 0,7 on liian tiukka. Alle 1,0 U-arvon ikkunat eivät ole kustannustehokkaita, ja niiden vaatima ulomman lasipinnan huurteenestokäsittely nostaa kustannuksia merkittävästi. Alapohjan vaatimukset voivat johtaa siihen, ettei korjauksia tehdä lainkaan, koska rakenteelliset ja taloudelliset reunaehdot estävät toteutuksen.
- 5 §: Kohdan 5) vaatimukset ovat tarpeettoman yksityiskohtaisia ja vaikeasti todennettavia. Suosittelemme yksinkertaistamista ja selkeyttämistä.
- 6 §: Pykälästä puuttuu kokonaan mm. ilmastointiremonteissa rakennuksia pilanneen asian huomioiminen; kaikkien vaipan rakenteiden (mm. alapohja ja maakosteuden tai mikrobien siirtyminen) ja rakennusosien (mm. ikkunat) yhteisvaikutuksen huomioiminen rakennuksen uusien ilmamäärien ja tiiveystarpeen osalta.
- 9 §: Pykälästä ei ilmene, kuka laatii perusparannuspassin ja valvoo sen noudattamista? Miten määritellään kertakorjaukset ja vaiheittaiset korjaukset, joissa jälkimmäisessä perusparannuspassia voidaan noudattaa? Voisiko perusparannuspassia noudattaa myös kertakorjauksessa? Tarkoitetaanko perusparannuspassilla pitkän tähtäimen korjaussuunnittelua (PTS)? Asiaa olisi hyvä selvittää perustelumuistiossa paremmin.

Asetus on tärkeä askel kohti vähäpäästöistä rakennuskantaa, mutta sen onnistunut toimeenpano edellyttää selkeitä määräyksiä ja ohjeistusta, riittäviä resursseja ja realistisia teknisiä vaatimuksia. Toivomme, että lausuntokierroksella esiin tuodut näkökulmat huomioidaan jatkovalmistelussa.

Kaikissa kolmessa lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa kannattaa lopullisessa asetusversiossa kiinnittää huomiota myös kieliasuun, joka on paikoitellen hieman vanhahtava ja tarpeettoman monimutkainen (esim. ”sisäympäristön ylläpitäminen”). Kielen selkeydellä on erityistä merkitystä asiassa, joka on jo substanssiltaan monimutkainen. Lainsäädännössä tulisi pyrkiä siihen, että kansalaisilla olisi mahdollisimman hyvät mahdollisuudet ymmärtää lainsäädäntöä, jolloin selkeään kielenkäyttöön pyrkiminen on tärkeää.

Keravuori Sara

Rakennustarkastusyhdistys RTY ry - Leena Salmelainen, puheenjohtaja